

Asia: VN/26445/2023

Lausuntopyyntö Kuluttajaluotto- ja rahoituspalvelujen etämyyntityöryhmän mietinnöstä

1 Yleiset huomiot

Yleiset huomiot

Oikeusministeriö on pyytänyt FiCom ry:ltä lausuntoa työryhmän mietinnöstä, joka koskee kuluttajaluottodirektiivin ja kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpanemiseksi laadittua ehdotusta. FiCom kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa seuraavaa:

FiComin keskeiset viestit:

- FiCom yhtyy Asiakkuusmarkkinointiliitto ry:n ja Kaupan Liitto ry:n jättämään eriävään mielipiteeseen ja lausuntoihin.
- FiComin esille nostamat asiat eivät toteuta pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksia yritysten hallinnollisen taakan keventämisestä ja kansallisen lisäsääntelyn välttämisestä.
- Erityisesti kuluttajan luottokelpoisuuden arviointiin ja siihen liittyvät ehdotukset positiivisen luottorekisterin käyttöpakosta, laajojen tietokokonaisuuksien käytöstä sekä ankarista ja ehdottomista seuraamuksista ovat vastoin hallitusohjelman kirjausta.

2 Kuluttajaluottodirektiivin täytäntöönpano

2.1 Yleiset huomiot

FiComin kommentit kohdistuvat pääasiassa velvollisuuteen arvioida kuluttajan luottokelpoisuutta (kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:n ehdotetut muutokset).

Orpon hallitusohjelmassa (s. 101) todetaan, että: ”Hallitus sitoutuu siihen, että yritysten hallinnollinen taakka ei hallituskauden aikana kasva.” Samalla sivulla todetaan myös: ”Vältetään EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä kansallista lisäsääntelyä. Toteutetaan voimassa olevan lainsäädännön ’Suomi-lisä’-kartoitus. Puretaan EU-sääntelyn päälle lisättyä kansallista sääntelytaakkaa, joka haittaa yritysten kilpailukykyä tai ihmisten arkea.”

Hallitusohjelman kirjaukset kansallisen lisäsääntelyn välttämisestä sekä jo olemassa olevan kansallisen lisäsääntelyn purkamisesta ovat hyvin selkeät. Tästä huolimatta työryhmä on esittämässä kansallista lisäsääntelyä, joka koskisi korottomiin ja kuluttomiin luottoihin liittyvää kuluttajan luottokelpoisuuden arviointia (KSL 7 luvun 14 § 1 mom). Nykyisin hyvin toimiva järjestely ei tiettävästi ole aiheuttanut kuluttajille ongelmia, vaan pikemminkin päinvastoin. FiCom ei pidä tarpeellisenä ulottaa kuluttajan luottokelpoisuuden arviointia koskemaan kulutonta ja korotonta maksuaikakauppaa, vaan tässä tulisi hyödyntää kansallista poikkeusmahdollisuutta.

Lisäksi FiCom oudoksuu ja pitää ongelmallisena sitä, että mietinnön perusteluiden mukaan luotonantaja selvittäisi aina kuluttajan tuloja sekä muita luottoja koskevat tiedot positiivisesta luottotietorekisteristä yksityisten luottotietotoiminnan harjoittajien ylläpitämien luottorekistereiden lisäksi (s. 134). Tulkintaa on laajennettu säännöstekstin kirjauksesta.

Ongelmaksi asian tekee se, että kyseessä on viranomaisen ylläpitämä rekisteri (Verohallinnon tulorekisteriyksikkö). Koska markkinoilla on jo yksityisten toimijoiden tarjoamia palveluja, kyse voi olla kilpailuneutraliteettia (kilpailulain 4 a luku) koskevasta kilpailun vääristymistä koskevasta kysymyksestä. Lisäksi on selvää, että positiivisen luottorekisterin käyttöpakko aiheuttaa yrityksille lisäkuluja ja hallinnollista taakkaa. Selvittämisvelvollisuus koskisi kaikkia luottotyyppisiä, myös korottomia ja kuluttomia luottoja, mitä ei voida pitää perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Jatkovalmistelussa sääntelyä ja sen perusteluja tulee lieventää.

Arvioitaessa luottokelpoisuutta Suomi ei olisi tekemässä eroa luottotyyppien ja luotonmyöntötilanteiden välillä. Suomi edellyttäisi kaikissa tapauksissa, myös korottomien ja kuluttomien luottojen osalta, laajan tietokokonaisuuden hankkimista eikä hyödyntäisi 18 artiklan 11 kohdan kansallista poikkeusmahdollisuutta toisin kuin Ruotsi.

Ruotsissa ei ehdoteta, että siellä hyödynnettäisiin artiklan 11 kohdassa jäsenvaltioille annettua mahdollisuutta edellyttää, että luotonantajat arvioivat kuluttajien luottokelpoisuuden asiaankuuluvasta tietokannasta haettujen tietojen perusteella (s. 95). Ruotsi on perustellut ratkaisuaan sillä, että kaikki luottotyytit tai luotonmyöntötilanteet eivät edellytä laajan tietokokonaisuuden hankkimista eikä välttämättä lainkaan ulkoisten tietokantojen käyttöä. Sen mukaan tällainen tarpeettoman tiedon kerääminen ja pitkä säilyttäminen kaikissa luottotyypeissä olisi vastoin EU:n tietosuoja-asetuksen (GDPR:n) 5 artiklan minimiperiaatetta. Suomen tulee seurata tässä Ruotsin esimerkkiä ja pidättäytyä tarpeettomasta kansallisesta lisäsääntelystä ja yritysten kilpailukyyn heikentämisestä.

Lisäksi mietinnössä ehdotetaan hyvin ankaraa, ehdotonta ja yllättävää seuraamusta, jos luotonantaja rikkoo ehdotetun 7 luvun 14 § 1 momentin velvoitteita: "Jos luotonantaja rikkoo, mitä tämän pykälän 1 ja 3 momentissa säädetään, kuluttajalla ei ole velvollisuutta maksaa luoton korkoa eikä muita luottokustannuksia lainkaan (5 mom)". Seuraamus ei perustu direktiiviin, joten sitä tulee jatkovalmistelussa kohtuullistaa.

2.2 Soveltamisalan laajennus

-

2.3 Luottokelpoisuuden arviointi ja sopimusoikeudelliset seuraamukset

-

2.4 Rekisteröintivelvollisuuden laajennus

-

2.5 Muut huomiot

-

3 Kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

-

4 Vaikutusten arviointi

4.1 Kuluttajaluottodirektiivin täytäntöönpano

-

4.2 Kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

-

5 Muut huomiot

Muut huomiot

-

FiCom ry